



**SYSTÉMOVÝ PŘÍSTUP K ŘEŠENÍ
EDUKACE ŽÁKŮ S PORUCHAMI
CHOVÁNÍ**

SYSTÉMOVÉ POJETÍ VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ

(BLÍŽKOVSKÝ 1997)

- obecná teorie systémů (Bertalanffy)
- systém se vyznačuje určitou skladbou elementů, každá skladba elementů nemusí být systémem (sociální skupina x agregát, shluk lidí)
- problémy v nových souvislostech, inspirace



SYSTÉMOVÉ POJETÍ VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ

(BLÍŽKOVSKÝ 1997)

- celistvé a otevřené pojetí výchovy
- systémové pojetí usiluje o vyvážené funkční propojení kultivace vnitřního a vnějšího světa člověka – předpoklad závislosti lidí a jejich světa
- reformy vnitřního a vnějšího světa člověka nelze klást proti sobě – jde o funkční propojování společnou, univerzálnější i vyšší hodnotovou orientací



ŠKOLA JAKO SYSTÉM

- systémový přístup = svět jako soustava vzájemně propojených a ovlivňujících se systémů

- funkčnost – vzájemně výhodné propojení prvků soustavy



ZÁSADY FUNKČNOSTI SYSTÉMU (POKORNÁ 1997):

- Jednotlivé prvky systému jsou nezaměnitelné - (kompetence)
- Prvky systému jsou na sobě navzájem závislé.
- V systému může každý člen udržet svou jedinečnost a současně komunikovat s okolím.
- Ohraničení vůči okolí, ale současné otevření novým vlivům (brání svou intimitu, určité vliv nenechá vstoupit) – identita systému x respekt a otevřenost vůči okolí
- Rovnováha mezi vnitřní strukturou a komunikativní funkcí
- Disproporční systém – existuje setrvačností.
- Systémy – vzájemné prolínání a komunikace
- Propojení systému stabilizuje – viz identita a otevřenost
- Fungující systém je otevřený – očekávání nových reakcí a vstupu nových prvků
- Otevřenost systému = naděje. Je tu prostor pro aktivitu, otevřený postoj pedagoga, respekt vůči žákům, pedagog je zaměřen sociálně. Záleží mu na tom, co žák cítí, co prožívá a co sám považuje za důležité.



HLEDISKO SYSTÉMOVÉHO PŘÍSTUPU

- každý, kdo participuje na životě školy, je součástí systému
- ovlivňuje aktivitu ostatních prvků a ty naopak ovlivňují jeho
- otevřenost znamená i zpětnou vazbu – zájem o postoje žáků a náležitou reakci na ně
- otevřenost i vůči vnějším systémům (rodina, veřejnost, obec, zřizovatel)



KLIMA ŠKOLY (WWW.KLIMA.PEDAGOGIKA.CZ)

- **Sociální klima školy** - ustálené postupy vnímání, prožívání, hodnocení a reagování všech aktérů v rámci školy (žáci, učitelé, rodiče, nepedagogický personál) na to, co se ve škole (sociální i fyzikální prostor) právě odehrává nebo se má v budoucnu odehrát.
- Důležité je **subjektivní** prožívání všech aktérů, zahrnutí všech osob, které se školou přicházejí do styku a procesualnost zahrnovaných jevů.



KLIMA TŘÍDY (WWW.KLIMA.PEDAGOGIKA.CZ)

- **Sociální klima třídy** = sociálně-psychologické jevy (interakce, komunikace, jejich subjektivní i sdílené vnímání a hodnocení)
- jsou dlouhodobé, typické pro danou třídu a daného učitele po několik měsíců či let
- jejich účastníky a tvůrci jsou: žáci celé třídy, skupinky žáků v dané třídě, jednotliví žáci, dále všichni učitelé vyučující v dané třídě a konečně učitelé jako jednotlivci.
- ovlivnění širšími sociální jevy - sociálním klimatem školy a sociálním klimatem učitelského sboru.
 - Nepůsobí ovšem globálně, ale výběrově. Na téže škole mohou existovat vedle sebe rozdílná sociální klimata v rozdílných třídách: od klimat působících na žáky pozitivně, až po klimata působící negativně.



KLÍČOVÉ RYSY ŠKOLY EFEKTIVNĚ ZVLÁDAJÍCÍ KÁZEŇSKÉ PROBLÉMY

(CHARLETON A DAVID, DLE VOJTOVÁ 2001)

- efektivní, konzultativní styl řízení školy, který pracuje s názorem žáků i rodičů
- jasná školní politika vzdělávání a kázně, která je smysluplná pro žáky a která je jednotně a přitom důstojně lidsky uplatňována
- diferencované učební plány
- vysoká ale ne nesmyslná akademická očekávání
- pozitivní přístup k žákům s vyšším využitím odměn než trestů
- vysoká profesionalita učitelů
- učební styl, který probouzí zájem a motivaci žáků
- upřednostňování strategií předcházejících porušování kázně ve třídě upřednostňovat před strategiemi reagujícími na porušování pravidel
- vztah založený na úctě a ochotě poskytnout podporu mezi všemi dospělými a žáky školy
- angažovanost žáků na školním životě s poskytnutím odpovědnosti žákům
- efektivní systém náboženské výuky



Klíčové aspekty dokonalé školy (Cole, Visser a Upton, 1998)

Populace	<ul style="list-style-type: none">• Měla by mít dostatečný počet žáků, aby bylo možné uplatnit široký rozsah učiva a vytvářet věkově kompaktní skupiny.• Vedení školy má alespoň částečný vliv na to, jací žáci školu navštěvují.• Rodiče - jejich podpora je získaná a udržovaná pracovníky školy.
Zaměstnanci	<ul style="list-style-type: none">• Pedagogové jsou dobře vedeni energickým ředitelem, který je podporován schopným širším vedením školy.• Profesionální podpora - škola je adekvátně sledována a podporována.
Podmínky	<ul style="list-style-type: none">• Politika - politika vzdělávání, kázně a péče je všem přístupná, provázaná a pravidelně analyzovaná.• Výuka - je diferencovaná a přístupná všem žákům prostřednictvím individuálních vzdělávacích plánů. Pozornost je věnována emocionalitě, budování sebevědomí prostřednictvím dosahování "normálních" cílů a podpory při jejich naplňování.
Prostředí	<ul style="list-style-type: none">• Naturální (fyzická) stabilita - domov, který se směje, prostředí, které je podnětné, prostor, který umožňuje naplnění individuálních, skupinových a komunitních potřeb<ul style="list-style-type: none">- v kontaktu s místní komunitou- dobře fungující dopravní spojení s domovem



LITERATURA

Blížkovský, B. *Systémová pedagogika. Celistvé a otevřené pojetí vzdělávání a výchovy*. Ostrava: Amosisus Servis. 1997.

Vojtová, V. *Postoje učitelů a žáků ke kázeňské problematice na základní škole*. (Disertační práce) Brno: MU. 2001

www.klima.pedagogika.cz

